

15. aastakümn.

Fr. Kreutzwaldi nim.
ti NSV Riiklik
Raamatukogu

2023

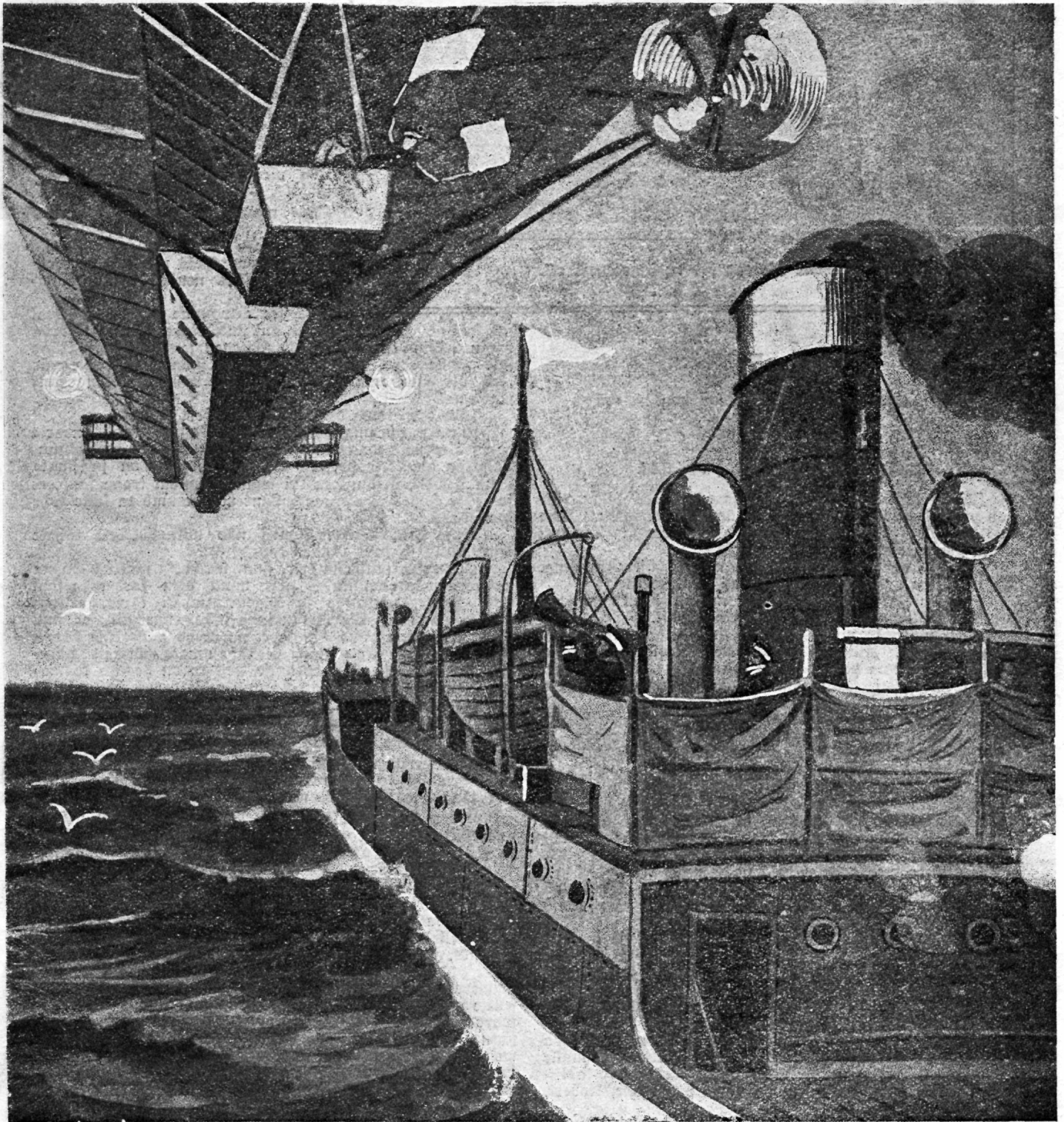
3
Aasta number 12 kop.

Meie Mats

Nr. 82.

Laupäeval, 12. (25.) märtsil 1916.

Nr. 82.

Saksa õhurõõwel peatab erapooletut kaubalaewa.

Esimene Isamaa sõda. Smolenski all.

Dige pärija.

Charles Edward Price roman.

(Särg 8.)

Raheteistkümnes peatükk.

Jällegi tahvatas Jones. Tema nägu läks pilve, filmad pilbusid otse wälkusi, kui ta ägedalt wastas: „Teie unistate küll? Teie arvate minu isa tundvat! Tema ei ole ju Wingatest!”

„Ei, ta sündis Epomis, kahetsa aastat hiljem kui mina. Ma tean seda wõga hästi, sest ta oli minu wend!”

„Teie wend? Teie olete küll meelest ära!” wastas Jones, kes filmapilguks üsna kohmetanud oli.

„Ja muidugi, minu wend,” kinnitas naisterahwas, pead nolutades, „kuigi ta ütlekate läinud oli, armastasin teda siiski, ja tema pärast tahan ma waitida, Robert.” Ta tõstis sõrme püsti. „Aga ainult ühe tingimisega: sina ei tohi Frenet petta ja pead ta oma naiseks wõtma.”

„Aga see on ju pöörane lollus,” pahwatas Robert wälja. „Ma wõin ometi must walge peal tõendada, et minu isa nimi Robert Jones on! Mul on ometi laulatuse tunnustus!”

Kuid wana proua raputas selle juure ainult pead. „Kuulata mind mõni filmapilt, Robert,” ütles ta, oma kätt wabalt tema kätte peale pannes ja teda omale lähemale tõmmates. „Mina elasin sel korral Middlehamis. Sünnimus, millest ma esmalt tähendasin, et ta kohtu alla sattus, juhtus natuke aega enne minu esimehe mehe surma.

Sinu isa, Robert Lawrence, nii siis minu wend, oli sel ajal Haltoni-mõisas tallipoisiks, kuid sel ajal ei olnud veel mr. Tremont peremees, waid tema eelkäija mr. Skipton. Saladuslik lugu, mis sel ajal ette tuli, wiis sinu isa wannutatud meeste kohtu ette. Mr. Tremont oli esimees ja awaldas otsekohe oma arwamist, et sinu isa süüdlane on ja igal tingimisel süüdlasets mõista tuleb. Teised wannutatud mehed aga ei olnud sinu isa süü kohta just mitte nii kindlal arwamisel, nii et ta wabats mõista tuli.

Kohe selle peale lahkus ta Wingatest, ja aastataleupa ei saanud ma midagi temast enam kuulda, kuni ta mulle ühel päewal kirjutas, et ta mõne aja eest abielusse astunud. Neil olla ka juba poeg, kellele ta oma nime, Robert,

pannud. Ühtlasi teatas ta, et ta omale teise nime wõtnud ja nüüd enam Lawrence ei ole, waid Jones. Tema naise tüdrukupõline nimi oli Tremont, sest ta olewat wana Tremonti sugulane. Siis teatas ta mulle, et ta oma perekonnaga Australiasse wälja rännata tahab. Lõpuks teatas ta mulle veel hoopis isearalisesest sündmusest. Tema naine saanud üsna juhtumisi ühe sugulasega koltu, kelle nimi just niisama nagu temal Mary Tremont olnud. Imelikul kombel olewat ta selle mehe nimi Robert Jones, ja, lõpuks, wõtnud need mõlemad abielupaarid nõuts seltsis Australiasse wälja rännata.

Mõni aeg hiljem sain siiski oma wennalt kirja milles ta mulle teatas, et see teine Jones asja järelealudes parema leidnud olewat Inglismaale jääda, ka olewat temal wäike illus koht maal juba walmis waadatud.

Kui ma nüüd hiljuti sellest kuulsin, et tats Jonesi nimelisi meesi wälja on kerkinud, kes endid mõlemad wana Tremonti depoegebels nimetawad, teadsin kohe, et üks nendest minu wenna-poeg on.

Ja see arwamine leidis sel päewal kinnitust, kui sind, Robert, esimest korda nägin. Mina tundsin ju kohe filmadest ja suult ära. Näid ütles mulle lord, Robert, jatkas ta juba sõjastades edasi: „kes oli sinu ema — Tremonti õde wõi tema kaugemalt sugulane?”

„Muidugi tema õde,” hüüdis Robert wihajest.

„Jma et põrmugi pahandada oleks mõtelnud, naeris aga see wana proua ainult. „Niisugust wastust ma ootasin. Tahaksin ainult teada, mis tõsi on! Lõpuks on ju sinule üsna ütskõik, sest nüüpea kui wana Tremont teada saab, et ja mitte Jones ei ole, waid Lawrence, annab ta sulle kohe hundipassi.”

Wihja kiskus Robert Jonesi näo wilku. „Teie tahate mind hukka saata!” kähises ta.

„Sa wõid mulle julgelt sina ütelda,” wastas wana naisterahwas rahulikult, „sest mina olen lord juba sinu tädi. Pealegi ei pruugi sa kõigewähematti kartu, et ma sind ära annan. Ma ütlesin sulle juba ennemalt, et sinu isa minu armuosaline oli, ja et ma tema mälestuse pärast waitida tahan. Aga Frene pead sa omale wõtma! Häbeneda sa tema pärast ei tarwitse, sest ta on hoolika lastwatuise saanud ja temast saab eeskujulik mõisaproua Haltonisje.”

„Aga kus kurat — see ei lähe ju kogu ni!” hüüdis Robert, kellest wihja wõimust wõttis. „Wana Tremonti pärija peab ju ka tema tütre wõtma, see on juba lord nii!”

Wanaproua targa näo üle leendas pilgelik naeratus. „Ma arwasin, sa wandusid Frenese oma au ja hingedõnnituse juures, et ta omale wõtad!”

Robert hammustas huuli. „No jah — ma oleksin seda wõimalikuks teinud, et wana Tremont oma nõudmisest lahti ütles, sest ma — armastan Frenet oma südame põhjast.”

„Hm, ma näen. See on just nii, nagu ma mõtlesin.”

Kestew, rõhur waitus järgnes. Lumeda näoga põrnitses Robert oma ette, kuna wanaproua piffamisi peopefasi üksteise wastu õõrus.

„Selles asjas oled sa nii kui isagi,” ütles wanaproua wiimaks, ja nendes sõnades seifis kibe etteheide ja warjamaat põlgdus. „Sina saatsid sellega walmis, et mind kalmawerelisel teel kõrvaldada, kui ma muidu ei waiti. Aga sellele olen ma juba riigi ette lütkanud. Minu abwookadi juures on minu kinnipidjeritud kiri, mille see peale minu surma Haltoni omanikule annab. Mis see kiri sisaldab, wõid juba arwata. Pealegi ei ole mul midagi selle wastu, kui sa Frenega esiotja salaja laulatada laised. Tremont ei pruugi esiotja sellest midagi teada, ja lõpuks käib ta linnas

kuulujutt suust juhu, et miss Alice seda teist, diget Jonesit, sinust paremaks peab ja arvatawaste ta temale lähed.

"Kui aga nüüd mr. Tremont otsusele jõuab, et ma see dige pärija ei ole!" hüüdis Jones meeleheitlikult.

"Külap ta siis sind juba edasi aitab. Tema ei ole sihute mees, kes tuttawa hädasse jätaks."

Jones ei wõinud parata, ta pidi tunnistama, et need sõnad diged olid. Midagi pidi ta ikka saama, kui aga oma osa lõpuni ostate wiia.

"Hea küll, tädi", müris ta tusefekt. "Mina wõtan Irene pealegi omale, aga enesestki mõista ei tohi ta Haltoni lähedusse jääda."

"Selle wastu ei ole mul midagi, aga kui sa temaga hawaste ümber peaksid käima wõi teda petta tahaksid, siis wõid kindel olla, et minu jäämisest Haltonisse kauaks ei ole, sest niisugusel juhtumisel teataksin wiibimata wana Tremontile, kes sa dige oled."

"Hea küll, hea küll, seda oled sa wähemalt tosin kordagi juba öelnud, kui sa aga tahad, et ma ennast Ireneaga nii paugupealt laulatada pean lastma, siis pead mulle ka nõu andma, kus see kõige parem sündida wõiks."

"Selle peale olen ma juba mõelnud. Minu õndsa mehe üks õde elab Yorkis. Ta üürib möbleritud tubast wälja, ja mina korraldan asja nii, et Irene nii kauaks Yorki tema juure jääda wõib, kui laulatusseks tarwis lähed. Peale selle wõib ta minu juure tulla ja siin elada. Muudugi ei wõi see enne sündida, kui tema äkilise kadumise lugu Wingates juba ununema hakkab. Samuti ei tohi ka sina temaga ühel ajal Yorki sõita, sest see aitaks kohe jälgedele juhutada."

Robert Jones kortfutats otsustas. "Pead sa seda tõeste heaks, et Irene pärast sinu juure tuleb? Kas tema lastuwanemad siis üles ei nuusi, et ta siin sinu juures on?"

"Ei. Neil ei ole koguni wiisiks minu majas ümber kolada, ja ma ei lubaks ka seda. Pealegi ei tuleks nad ka ilalgi arwamises, et Irene minu juures wõiks olla. Ta on nii siis sulle juba teatanud, et ta ainult wõdrastütar on?"

"Ja muudugi, ta ütles mulle, et ta isa kooliõpetaja olnud."

"See on ka nii, aga seda ta wist sulle ei öelnud, et ta ema väga suurest soost oli ja omal ajal isa juurest ära põgenes, et ennast salaja laulatada lasta. Muudugi ütlesid tema sugulased ennast peale seda temast lahti, kuid siiski ei wõi weel kindlaste öelda, kas Irene ühel ilusal päewal ka rikkaks pärijaks ei saa. Isa poolt oli tema wanaisa kiriku õpetaja. Nii näed sa siis, et Irene palju kõrgemast soost wanemate laps on kui sina, ja sul mingit põhjust pole tema pärast häbi tunda. Ah, sealt annabki Irene aknast märku — tee on walmis", lõpetas ta läbirääkimise.

Tund aega hiljem sammus Robert Jones väga järelmõttlikus meeleolus Haltonisse tagasi. Ta oli kolewihane, et sellel lihtsal wanal naisterahwal õnneks läinud teda ületrumbata. Kes oleks küll arwata teadnud, et ta tema tädi on ja nii siis seda saladust teab, mida ta nii suure hoolega seni hoidnud?! Mis Irenele puutus, siis armastas ta teda omal kombel tõeste, ja et tal nüüd kord juba enam pääsemist polnud, tahtis ta ennast temaga ka tõeste laulatada lasta. Kõige parema meelega oleks ta igatahes sellega küll weel ootanud, aga see wanaproua ei kannatanud ju enam mingisugust edasiliikumist ja nõudis, et laulatus kõigelähemal ajal oleks. Igatahes ei tahtnud ta ise Haltonist ennemalt lahkuda, kui Irene juba mõnda aega Wingatest kadunud on. Siis ei tuleks keski mõtte peale, et neil mõlemil ühine plaan wõiks olla.

Mõni päew hiljem lähines Robert linnast tulles mõisale, kui Bobi kerge wanatis, teener kõrwal ja reisutohwer peal, omale wastu sõitwat nägi.

Suurtükivägi seisukohal.

"Ruhu sa sõidad?" hüüdis ta.

"Raudtee jaama! Tahan Londonisse sõita!"

Ei oleks palju puudunud, et Robert rõõmu pärast hõiskanud poleks.

"Kui tore õnn!" ütles ta endamisi, edasi sammudes. "Just sellamal ajal sõidad ka Irene minema, just sellisama rongiga. Peaksin imestama, kui terwet seda kupaust tema plaanits ei peetaks ja wana Tremont tema põlastusega ära ei tõutaks. Niisugusel juhtumisel jääksin mina igatahes pärijaks, ilma et Alicest kosida wõiksin, mis asja väga keeruliseks teeks."

Kojas trehwas ta Alice, kes, nii kui temale näitas, palju tõsisem oli kui harilikult.

"Bob sõitis nii siis Londonisse, et omale paar lõbusat päewa teha?" ütles ta pilkawalt.

"Ja muudugi," wastas Alice, siiski kaunis terawalt. "Mis pärast ei lähe sina ka? Sinule peaks juba lõpmata igaw siin olema."

"Oh, ei sugugi mitte. Nii kaua kui minu läheduses saan olla, oleks ka kõrbe mul paradiisiks."

Pahaselt krimputas Alice nina. "Robert, lasse omale kord lõpuliikult ütelda, et ma niisuguseid meelitusi ei sall. Pealegi peaksid sa nüüd juba õppinud olema aru saama, et ma sind ilma otfas ei kannata, niisama nagu ka sina minust suuremat wälja ei tee."

"Seal etsid sa wägewaste, Alice. Kuigi sa minu wastu külm oled, ei talista see sugugi minu awalikka ja tõsiseid tundmusi sinu wastu weel enam lõkkele lööma."

Neiu naeris wälja häälega. "Wäga iluaste öeldud!" ütles ta. "Aga ära arwa, et ma ennast niisugustest labastest sõnalõtkudest petta lasen. Mind juba nii kergeste tiisjata ei saa."

"Lugu näitab aga siiski nii olewat," andis Robert sapifelt wastu, "muudu oleksid sa ammu juba wõnainud, et sinu südameõpra Bobi usaldada ei wõi. Mis ma pealegi weel küsida tahtsin: jääb ta kauaks ära?"

Neiu ei pidanud teda enam wastuse wääriliseks. Pead kuklasse wirutades pööras ta temale selja ja sammus trepist üllesse, kuna Jones, läed sügawaste piitsitaskus, väga iseenesega rahul olewa näoga rõdu peale astus; ta kawatjes praegu liht plaani, kudast oma wõistleja tingimata lõtsu paneb.

Kolmeteistkümmes peatükk.

Oli laupäew. Kell tinakaewanduse wanema meistri wäikeses kontoris hakkas heledate lõõkidega keskpäewa tundi kuulutama, kui Nathan Pratt wiimase hüniku hõberaha teiste kõrwa ritta seadis. Ta oli oma töö nii korraldalt ja hoolfalk ära teinud, nagu harilikultki, kuigi ta süda täis kibedat walu ja muret oli: kümme päewa olid Irene mõistatuslikult kadumisest saadik möödas, ja ikka weel ei olnud ta lõigewähematti temast kuulda saanud.

Kergendawa ohkamisega terwitas ta lõunatundi, sest peale seda kui ta niid meestele weel palga wälja maksnud oli, oli ta teenitusest waba ja wõis oma aega kadunu otmiseks tarwitada.

Bill läbi afna näitas temale, et mehed kõik juba platfis on.

„Ma õige küsin siiski korrald,“ ümises ta endamisi. Siis astus ta ufse peale. „Mehed,“ ütles ta siigawa tõfise häälega, mis alati nagu pisut pühalikult kõlas — see tuli sellest, et pühapäewii jutlust pidas, „ma soowiksin, et fisia jääkrite, kuni wiimane mees oma palga kätte on saanud. Muul on mõned küsimused teile ette panna.“ Siis astus ta kontorisse tagasi ja hakkas palga maksma.

Mehed mütsasid üksteist külmarnuktidega ja wahetasid tähendusrikkaid pilkusi. Poolelti mõistid nad juba, misfuguseid küsimusi wanem meister neile ette wõib panna.

Kiipea kui wiimane mees oma palga kätte oli saanud, astus Pratt weel kord läwele.

„Ma olen kuulnud, mehed,“ algas ta oma pikka musta habet silides, „et mõned teie seast minu tüdart natuke aega enne äratadmist ühe aumehega selfis on näinud. Nii on mulle wähemalt teatatud. Kas on lugu nii? Kui see lugu nii on, siis tahaksin ma selle mehe nime teada, kes neid näinud, et tema käest küsida wõiksin.“

Mäekawajate seas tõusis jutukõmin ja liikumine. Nad pistid pead kokku ja fofistafid, kuid ükski ei julgenud dieti wälja astuda. Wiimaks ütles keegi wana, halli habemega mäekawaja wälju häälega:

„Bill Drake, ja tead seda lugu, jutusta ja seda meistrite.“

„Ja muidugi, Bill Drake rääkis seda,“ kinnitafid teised ja nihutafid ühtlasi endi seast ühe awalikkude ja ausate näojoontega nooremehes wälja, kes ennast seni wiisakalt teiste seljataga oli hoidnud.

„Mõh?“ küfis Pratt waewaga tagasihoitud rahutusega. „Ma olen teda ülepea kolm korda näinud ühe nooreherraga Haltoni mõisast kõnelema.“

„So, ja kumb oli see nendest mõlemist?“

„Ei tea ütelda, meister. Ma olen alles lähemat aega fiiin ja ei tunne mitte dieti. Mulle näidati päraft küll neid mõlemaid noorherraft, aga kumb nendest tahest see oli, ei wõi ma kõigeparema tahtmise juures ütelda.“

„Oid tal walkjad wõi mustjad juuksed.“

„Ma seda ei wõi ma kindlaste ütelda, meister,“ wastas noormees lihitse wiwitamise järele. „Tal oli müts kullas ja selg pealegi minu poole. See oli see esimene kord, ja kui ma teda päraft weel nägin, oli juba kaunis hilja õhtul.“

„Ja kus see oli?“ päris Pratt warisewa häälega.

„Kiwimurru lähedal.“

Pratt nokutas peaga. „See on kõik, mis ma teada tahtsin. Ma tänan. Teie wõite minna, mehed.“

Minult juure waewaga jõudis ta oma puldi juure, siis langes ta ägads, mõlemi käega juustesse fassides, kokku. Irene, selle süütause peale ta kaljukindel olnud, oli teda unustanud ja kõlwatu naistekiiti awatlemistele alla andnud. Oh, seda häbi.

Mõni minut läks mööda, ja tumedad olid meistri mõteted. Seal koputati ufse peale. Meistri pooltümisedes delbud „fisse“ peale astus keegi mäekawaja fisse.

„Meister,“ ütles see oma truusüdamlikul wiisil, „ma oleksin nii kui nii teie juure tulnud, ta siis, kui teie ennemalt meie käest mitte pärinud poleks. Mina leidfin nimelt sel päewal, kui teie kasulitar ära kadus, kiwimurru äärest ristteelt, sealt, kus see suur kibuwitja pöõsas on, ühe paberi. Arwatawaste aitab see teid jälgedele juhutada.“

Nende sõnadega ulatas ta mr. Pratile ühe paberilehe. (Järgneb.)

Betrogradis „ühiselu“ raamatukaupluses,

Офицерская № 5, on kõik „Teaduse“ kirjastusel ilmunud raamatud saadawal.

Trawlerite töö.

Miiniplüüdjate ennetuulmata julgusest ja hädaohtudest, mis neid igatord merele, oma igapäewasele tööle, minnes ootawad, teab meie selfskond wõrdlemisi wähje. Keegi ei tea nende wäikeste laewade nimesi, kes seda kaelamurdwat tööd teewad. Minult suuremate sõjalaewade mehed tunnawad neid, inestawad nende mehifust, nende meeletu tööd ja nimetawad nende laewastikku naljatades „enesetapjate klubiks.“

Trawlerite (trawlerite) eht miiniplüüdjate töö seisab suurte hädaohtudega ühenduses. Kuid waja on sõita, ja julgelt sõidawad nad edasi, teed puhastades oma wanematele selftimeestele — soomuslaewadele, ristlajetele, miinipaatile j. n. e.

Suurte laewade jaoks seab waenlane miinifii nii, et need weepinnaft 10—15 jalga madalamale jääwad. Miisugused miinid ei ole trawleritele kardetawad, nad wõiwad julgeste edasi sõita, teele juhtuwaid miinifii wälja piüüdes. Õdji, on mõnikord juhtumisi, et suure sõjalaewa jaoks seatud miin kõie otjast, mille külge ta kinnitatud, lahti läheb ja merepinnale lähemale kerkib, kus siis trawler kergeste tema otja wõib jattuda. Kuid wahel seab waenlane miinifii just julgete trawlerite jaoks, kaunis weepinna ligidale. Waat, siis walwab surm trawlerit iga sammul peal. Iseärans kardetaw on weel tormiline meri, sest et siis juure sõjalaewa jaoks seatud miin kahe kõrge laine wahel üsna weepinna ligidale jääb, nii et ta madala põhjaga trawler tema wastu puutuda ja õhtu lennata wõib.

Ilma trawlerita ei sõida ükski suurem sõjalaew mitte pooltwerstagi edasi.

Trawlerid puhastawad lahet ja merd miinidest järgmisel kombel.

Harilikult sõidawad nad paaris, kusjuures esimese paari järele, peaaegu selle sõidurwees, teine paar sõidab, teise paari järele kolmas j. n. e. Trawlerite tööd kõrwalt waatades kujuneb wõhikul mulje, nagu jääks iga paar eelsõitwast paarift pisut järele. Iga miisugust paari ühendab iseäraline terasest kõis eht tross, mis eraldi selle jaoks walmistatud, et teel kõie ja antru otjas walwataid miinifii kinni piüüda.

Teatud maad ärasõites, märgib trawler selle toha ära, kui laugele ta jõudnud, ja wõtab siis kurfi lähema madaliku poole selleks, et wälja piütud miinifii sinna jätta.

Miinifii trossi eht traali küllest lahti päästes, kerkiwad need madalas kohas weepinnale. Müüd saadab trawler mootorpaadi eht aerupaadi mõne mehoga sinna, et miinide seest neid klaastorusi wälja kruwida, mis tema harilikult plahwatama panewad, ilma milleta aga miin ei plahwata. Üksainule ettewaatamata liigutus klaastorude wäljakruwmisel, ja aurupaadist ühes meestega jääb ainult mälestus järele.

Kui õnneks läheb klaastorudeft miini seest wälja kruwida, siis wõtab trawler miini oma peale ja seab ta parajal juhtumisel waenlase laewateedele plahwatufewalmis.

Tormise ilmaga aurupaat miinile lähineda ei wõi, sest kergeste wõiksid lained ta wastu miini paisjata. Miisugustel juhtumistel on trawler sunnitud miinile eemalt tulb andma, et see plahwataks.

Praeguse sõja ajal on trawlerite laewastik meie wahwale sõjalaewastikule mitmel korral juureks abiiks olnud, temale wõimalikust tehese niihästi Balti kui ka Musta merel wabalt liikuda.

W. W.

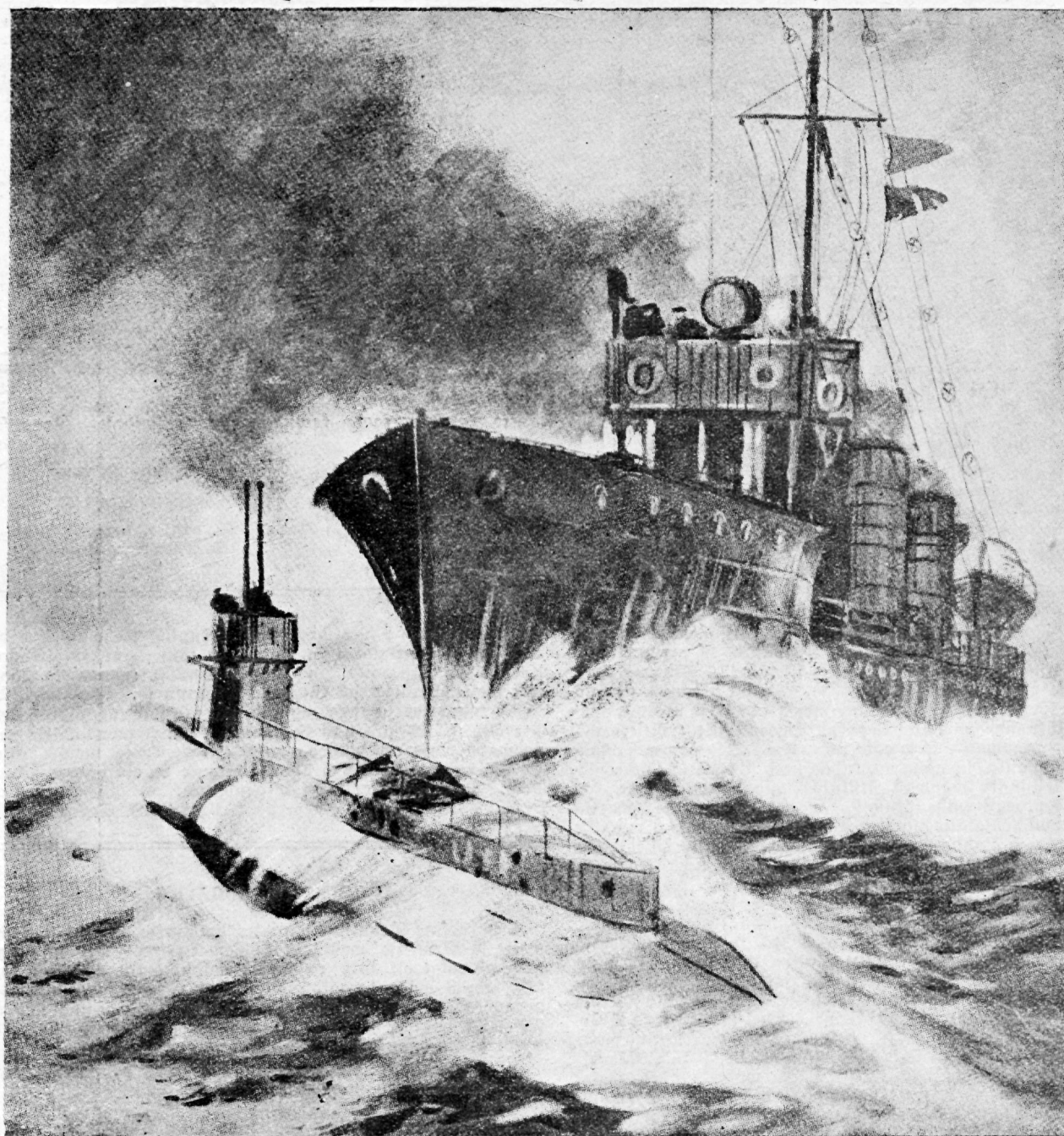
E. R. S. Kirjanduse-harufelsti toim. 16.

S. Prants

Cesti kaubalaewa-selts „Linda“.

Sind 50 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu „Teadus“ Tallinnas.

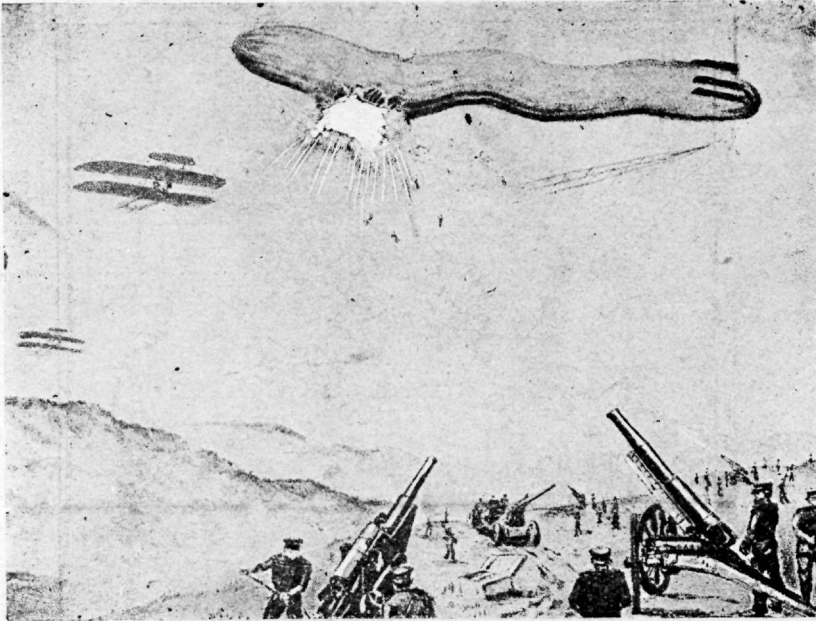

Inglise laew ajab Saksa weeluse paadi põhja.

Pildike tuleliinilt.

26. webruar 1916. Ilm selge, päike paistab. Ohus tiirlewad kolm Saksa aeroplani, nelsa wersta kõrgusel; meie batareid annawad neile tuld, srapnellidega. Srapnellid lõhewad waenlase aeroplanide ligidal; nende tiirlemine ja lahkmine wältab poolteist tundi, kell ühest pool kolmeni. Siis on üks aeroplan srapnellideft wigastatud, ta langeb järsku,

kuid suudab tiirledes ennast sakslaste seisukohtade taha päästa; ülejäänud kaks aeroplani aga kaowad endifes kõrguses niijama kah sakslaste poole. Sakslaste tuleliinilt kostab suurtükilide müristumine ja pommide lõhkemistest klišewad aknalaasid tasakeli; kuid wersta seitse meist eemal on äge suurtüki tuld. Dife meie wastast lasseb waenlane aimult klišekud paugud, ja nende pommid lõhewad ligi poolwersta eespool meie seisukohti, mõned aga teewad ka uiseldu. Meie batareid wastawad kogupaukudega, kolm suurtükki kor-

Tuleandmine õhulaewadele.

raga. Ja meie pommid lõhewad sakslaste kaewikute kohal. Oma kaewikust näen ma, et sakslased, tükk 15 meest, kaewikust välja poewad ja metsa poole lippawad. Tiwade poolt kuulub ajuti kuulipildujate ragin. Ka on sakslaste tuldehinn kohati kõigest 600—700 sammu meist eemal, ja üffikute sakslaste liikumine paistab sellepärast selgeste kätte. Meie wahisalgad annawad nähtawale ilmuwate sakslaste peale piisfiidest kogupauka, ja näha on, kudas need siis warju jooksewad. Meie eelliinilt kostawad üffikud piisipaugud. Illepea on eelliinil praegu wähe liikumist. Sagumisel liinil aga, wersta kaks eemal, töötatakse usinalt: seatakse traattõkkeid, kaewatakse kaewikuid ja kindlustatakse seisukohti. Soldatid, kellel waba aeg, joowad teed, mängiwad harmonikat, ja need, kes wõinud, puhkawad. Eemal seljataga mängiwad meie polkude muusikatoorid, tuul kannab helid meie kõrwa. Sakslaste poolt aga kostab raudtee rongi wile. — Öhtu jõuab kätte. Meie seisukohtadele tulewad wäljakõõgid sõites. Soldatid walawad omale suppi. Minu dentšhit läks niijama ta minu lõunasõõgi järele ohwitserite feltimajasse, werstimaad eemal. Raftmine waitib. Meie ja sakslaste liinilt kostab meeste kõnelemine, kolin, puude raiumine. Veel pimedamaks läheb. Ja nüüd hakkawad Saksa eelliini poolt raketid sagedaste öhtu tõusma, terwet ümbrust walgustades. Niisugune walgustus wältab terwe öö, kuni ilm jälle walgeks läheb. Sakslased on walwel, et meie, wenelased, neile lähemale ei nihkuts. Sagedaste hüliwad meie mehed siiski lähemale, lõikawad traataiad katki wõi rikuwad wähemalt. Kui wähegi kõpatab, paneb lähem sakslane oma helgiheitja tegewusesse ja walgustab kuni kolme wersta peale. Kuid üle oma traattõkete sakslased ei tule. Nõnda wältab see kuni kell 1—2 öösel. Siis lastakse kas meie wõi wastast sakslaste poolt 8 wõi 6 tolline shrapnell wõi pommi; otsetui ütleks kumbki wõitleja pool sellega „head ööd“. Ja selle järele on hommikuni enamaste kõit waitine. Rahu ja puhtust on ju igaühel nii libedaste waja. Hommikul kell 7 hakkawad sakslaste poolt wälksed suitsuwined paistma, walmistawad omale hummitueinet. Peale selle kell kahelja ajal, algab uueste suurteki tuli ja piisilastmine. Saawamisi ei tule meil peaaegu ettegi. Kraawi mööda roomasin ma sakslastele üsna ligdale, 400 sammu peale, ja andsin piisfiid kaks pauku sakslaste peale; neid oli kolm meest teinepool traataeda käimas. Kaks kullufid maha ja hakkasid maad mööda piherdama,

Õõpik.

Lapsed, oh pidagem õõpikust lugu,
Kaua ei laula teil ta!
Küllap temagi keel kord waitib,
Sama, kui waitin kord ma.

Endised ajad, kus jääte nii ruttu? . . .
Helisew õõpiku wiis? . . .
Wulisew sõjale? . . . Õõpikwad lilled? . . .
See kadunud paradisi! . . .

Lepik ei kõhise; raagus ja paljas
Wärisew nähes ta lund.
Niiluse palmitus, diisewas, haljas,
Õõpik seal temast näeb und.

Sema. — Kas temal on õõpik weel meeles
Lumehangede all?
Wõi eht on pommide, kuulide neeles
Õõgi kustumas tal? . . .

August Weikop.

Tegewas wäes.

428. пѣх. Старицкiй полкъ,
Команда мушкетеровъ.

kolmas kadus. Näha oli, et minu kuulid trehwanud olid, aga kas ma surmawalt neid tabada sain — ei tea. Sakslased mind ei näinud, kuid paulusi kuulsid, niijama ta seda, kust lasti. Nad lastsid kümme konda shrapnelli. Need lõhkesid õhus, minu ees ja taga, aga et nad selgeste ei teadnud, kus ma olin, ei wõinud nad ka paremine märki tabada. Ja nii roomasin ma terwe nahaga uueste kaewikusse tagasi. See oli 26. weebuaril kell 6 õhtul. Sihuke on elu praegu minu pool. Meeste meeleolu on tõrgendatud.

Ripnik J. Sareoks.

Gambetta wastus.

Pärasline Prantsuse minister Gambetta oli oma terawa meele ja kärmaste wastuste poolest kuulud. Kui ta alles noor adwokat oli, läks ta kord seltskonda, kus keegi wilets, kuid ennast wäga targaks pidaw kohtu esimees suureks sõnawedajaks oli. Sel kohtuehimehel oli wiisiks isearanis nende üle paha nalja heita, kel nende alamate ametite pärast wõimata oli esimehele tarwitult terawaste wastata.

Nõnda oli ta see õhtul ka Gambetta oma naljatuste sihilauaks walinud ning ütles äkitselt, noortmeest segasets teha tahtes:

„Ütlese, armas sõber, kui hinged weel rändasid. Teil walida oleks, kelleks tahaksite teie parema meelega saada — hobuseks wõi eesliks?“

Gambetta kahwatas wiha pärast kuid toibus kohe jälle ja wastas:

„Wuidugi eesliks, sest siis oleks mul kõige ilusam wõimalus õige ruttu kohtuehimeheks tõusta!“

Kohtuehimees, keda kõit juuresolijad selle tabawa wastuse pärast südamess parastasid, pigistas juu kinni ja kadus warsti seltskonnast.

—dt.

Meie Matsi järgmine (83.) sõjanummer ilmub
19. märtsil.

Cesti soldatile.

Sa lahkusid — see walu tegi mulle,
 Su filmi waates — ahastufes lõhles rind.
 Rong liikus, pifarsfilmil tahtsin hülida sulle
 Oh, tule kord weel tagasi! Ma armastasin sind.
 Su kirjad kaugelt waenuväljalt mitmel õõsil
 Ja elu hädaoht mind kurtma sundsid kurbtufes,
 Kuid rohkem õõsid — uneta ma saatsin mööda
 Su elu õnne eest ma palwetes.
 Sa kaugel m'ust, kuid wiimisel filmapilgul,
 Kui truult isamaal end ohwerdabes lahitud igawest,
 Ma kindel usus: wiimast kord weel armastufes
 Su süda tulsama saab mulle tasakest.

Tallinnas 18. weebr. 1916 a.

Klarissa Leinfeldt.

Ütle, emate? . . . *)

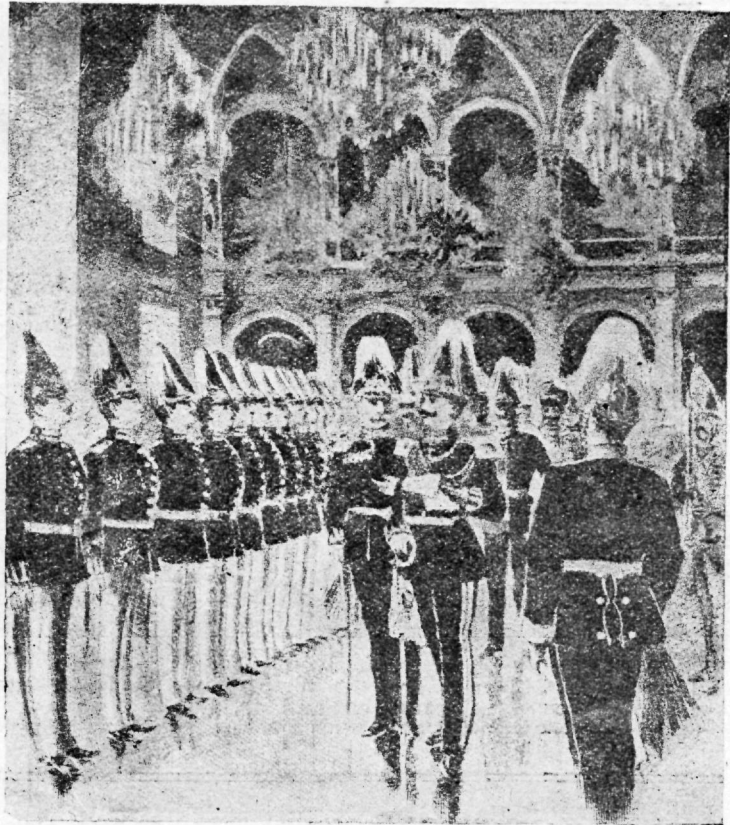
Miks sa waatad tähti — Ema palgel pifar . . .
 Ütle, emate, Tähed säravad . . .
 Kas ehk tähte walgel Hellakene uinul
 tuleb isate? . . . ei näe sõjamaad —

Ütle, kas need tähed Sõjamaal on isa
 hül'gawad kaugele — waenlast walwusel,
 sõjateel kus isa: armsaid soowi kodu
 ütle, emate? . . . saadab tähte teel . . .

J. Hermann.

*) Tegewast sõjawäest meile saadetud.

S. t

Saksa junkrute koolis.

Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Wootele Meeskäpp.

XXV.

Tuttaw muusika. Ügedad lahingud.

12. august. Päewal kella kolme ajal hakkasime tule-
 liini poole liikuma ja õhtu eel hakkas meile juba tuttav
 piisfide ja kuulipriisfide muusika kõrwu kostma — juurtäki-
 mürinat kuulsiime juba eelmisel õõl. Kui juba kaunis hull
 maad sammunud olime, jäime tiireste jookswa ojaese kaldale
 kõrgustiku jalale paksu luuse ja männi metsa alla peatama.
 Sagebaste liikufid meist haawatute wantrid mööda, kus ha-
 watuid lähedal olewal rauteel wagonitesse asetatakse.

Meie lähedal puhkawad ka mitmed R—st tulnud polgud,
 kus mitme Pärnumaa eestlasega totku puutusin, kes seal
 põrgus kuni wiimase filmapilguni olid wiibinud ja selle
 linna hukatust näinud.

„Saksalased ei asunud mitte elanikkudega täidetud linna,
 waid waremete, aherwarte ja risudega täidetud maakohta!“
 tähendasid nad.

Õõd olime siinsamas ojaese kaldal olewas „B. -Li.“
 külalajas, kuna hommitu wara paremalpool olewale wõit-
 luseliinile lähime.

Maatoht, kus meie praegu wiibime, on haruldaselt
 ilus — mäed, orud, ojaesed, ja järwed — jügawad, kala-
 rikkad. Dialastes leidub ka wähtsi. Mägede külgedel
 kasvab põllusaadus, harjabel lased, lepad, dunapuud, män-
 nid, tammed ja pähtlipuud. Orgudes, järwede ja ojade kal-
 lastel on külad, ilusate wiisapuuaidade ja lottawate asabega.

Wõitlustingimised sarnases maakoahas on enam kui
 raskest. Siin on alatist järsku pealetungimist kartma. Waen-
 lasel aga ka hea taganeda.

14. august. Terwe tänase päewa läbi kestis äge
 suurtilki tulewähetus. Käisime õõsel luuramas, kusjuures
 waenlase jala- ja ratsaeeslaskadega totku puutusime. Meie
 olime kingu turjal ja awasime nende peale tule. Meid oli
 umbes neli kord rohkem, kui meid. Nad ei teadnud meie
 arwu, wõtsid oma haawatud kaasa ja taganesid. Meie pool
 kaotusi ei olnud. Sest meie olime hästi warjatud kohas.

16. august. Seniajani on igapäew harw suurtilkile
 wähetus. Eila muutus see aga iseäranis ägedaks ja waiks-
 wast õhtu kella 10 ajal. Täna hommitu kella 10 ajal algas
 waenlane meie polgu kõrwal olewa J. polgu poole bataljoni
 kaewikute peale tormi jooksmata ja lõi ka nimetatud poole
 bataljoni kaewikust wälja. Selle peale läks referwis olew
 meie polgu oja abiks ja lõunaks olid hommitul ärawõetud
 kaewikud waenlastest puhtaks tehtud. Mägise maa tõttu
 olid lahingud äge werised ja mõlemil poolel kaotused tun-
 tawad.

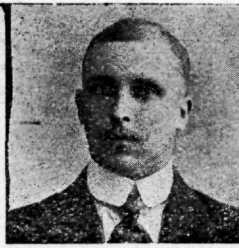
Päewal asume meie S. mõisa herrastemajas, õõsel
 oleme luuramiseliinidel. — Omal ajal nägin ma Tallinnas
 finolintidel, kudas Saksa soldatid herrastemajades wõidetud
 maadel riistamist toime panewad ja anarhiat sünnitawad,
 kudas nad siseseadeid häwitawad. Näinud nägin oma sil-
 maga kudas . . . Selles herrastema-
 jas, kus meie praegu wiibime, on täielik anarhia walitse-
 mas. Laudabel, mis äge hinnalised, on jalad alt puruks
 pekstud, lapidel ja kummutitel sahtlid wälja kistud ja
 pörandale loobitud kõige sifuga. Kõik kohad on õle ja
 heina prahti, purustatud mõõblitükkide ja laialiloobitud
 raamatuid täis. Diivanid on puruks pekstud, klaweril
 keeled wälja kistud. Üleilõhje olen ma tähele pannud, et

Karel Martin,
Kobla w.
Tegewas sõjawäes.

Rudolf Kömm,
Tudolinnaft.
Tagawarawäeline.

August Major,
Wohna w.
Tegewas sõjawäes.

Herman Palm,
Tudolinnaft.
Sõjawäljal.

Gustaw Lindström,
Kiuu w.
Satsimaal sõjawangis.

Jaan Wares, Wiljandist. Saamatud. Woldemar
Leinberg, Riiaft ja Johann Reimann, Riiaft.
Kõit kolm tegewas sõjawäes.

Ernst Linkmann,
Pärnuft.
Tegewas sõjawäes.

Robert Nitlus,
Nustakuft.
Tegewas sõjawäes

Rudolf Kronk,
Narwast.
Raskete haawatud.

purustada armastatakse. Kõigerohlem wastumeelt on neile pögel, wist ei meeldi neile nende sealt wastupaistew loll nägu. Sarnane riistamine tuletab väga rewulotšioniaegseid mõistade „kolistamisi“ Cestimaal meelde. — Ühe sarnase juures P. mõisas wiibisin ma omal ajal. — Waenlase tšhumadanid hakkawad juba stia mõisa juure sadama, pea ootab seda hoonet küllade saatus ning tuli matab anarhia jäljed . . .

Meie leidmise täna, et fakslastel sõjariistade puudus kätte hakkab tulema — tapetutelt ärawõetud püsiid olid kolikambriist toodud ja tegewusesse pandud,

XXVI.

Maruilmad lahingujal. Mõrudad mõtte d.

18. august. Täna hakkas juba hommiku wara illi-äge lahing peale. On tundi, kus suurühtlusele wahet ei ole, waid ühesugune mürin edasi kestab, maapind wäriseb. Oli õige mitu tikurõitlust . . . Ka ilm on marune, wihane . . .

Maru mullab selle sõna tõffises mõttes hirmsa jõuga. Sajab jämedat wihma ja ilm on õige wilu. Meie lõdise — kulgil ihu peal ei ole kuirwa kohta . . . Wihma aga sajab ja sajab. — Ja maruhoona sahwad meid ägedad tuulehood. Hall udu mähib, kui tekiga, kinku ja mäenõwast. See sinakawõitu udupilw nihkub, kui midagi õistides ühelt kulgult teise, mähib ennast mägedel kaswawate puudekstega, milledest ta ennast aga peagi tufaselt lahti raputab.

Mägede lõhestikudest — orus kaswawatest metsadest kostab juurtükimüritina wahese kohin ja pahin, kui ägakšid ja oigakšid seal wangistatud mägede waimud. Midagi ümises seal esmalt madalal oktawil, muutub ühtepuhku ja kiunub lõpuks lõikawal tenoril. Metsa saludes aga mähib, oigab ja ägab maru . . . kui mängiks metshaldjad kellelgile jurma-

laulu. Nagisewad puud hirmsa maruhoos käes, kes hultu-walt, kui wihane hunt, kaugemale ruttab. . .

Ra järwe pind on muutunud. Siin nagu keeb kõik. — Maruteerudes ei tea weepind tuhu ja kudus lainetada. . . Wahete-wahel muutuwad pilwed paksuks, sinakas-mustaks, nii et kartma peab, et õht neid kauekanda ei jõua. . . Kärgetab kõu ja fähwiid wälk. Wihma tuleb aga kui oawarrest.

Wahest wilgub ka arglik ja alondlik päikesekiir pilwe wahelt, kuid ainult filmapilguks. Wäiksed ojalesed pöiksewad niidid aga ilka julgemalt, julgemalt ja kannawad oma turjal igasugust prahti. Wäiksed kosed on hiiglajõu saanud ja wesi ruttab jõena ning kaugele kostwa pahinaga alla sügawusesse.

Ra meie seisukoha lähedal olew niidina ja hõbeselge weega looklew oja on wihaseks jõekefeks muutunud. Sa murrab omale takistusi kõrwalades hiiglajõuga teed. Pimedatest urgudest, orgudest ja mettaalusdest ilmuwad aga fantastilised kujud — wäosad, kes ilksteist altilma, manalasse, püüawad saata. Ühes looduse häwitusetõega ühinewad ka inimesed, et tulewastele selgetele päewadele oma häwitusetõöd wälja panna.

Õudne ja kohutaw hirmus on tänane päew. Onnetud haawatud — kõige kurwem on sarnase niiskuse ja wiluga teie lugu. — Annaks saatus, et ma täna mitte haawatud ei saats, see oleks piin, mille sarnast üle elada iha ei ole. Wihane on waenlane, wihased oleme meie, maruilm teeb ka inimese joohuks ja pööraseks. Lahingutuju on hea ja pea kõik on ideaalsed sõjainehed. Waenlane lootis meid tänase maruga liita, kuid leidis sarnase wisa wastupanemise, mis-sugust ta mitte ei ootanud. Surm pidas täna tema pool õhtrat lõikust, aga ka meil on kaotusi. Mil lõpeb küll see mull, see häwitusetõö. . .

19. august. Ka tänagi on ilm marune, wihmane ja wilu. Puhub põhja tuul. Sajab wahet jämedat wihma, sealtfamaft tuleb hea hoog rahet. Lähimärjab ja lõdisedes kiitane meie mäe jalal soo rannal kaewikutes. Waenlane ei anna meile mahiti, et meie kaewikutest wälja tuleks ja ennast marsimise wõi muu tehaliigutustega soojendaks, mis

Reinhold Uder, Wõru kr. Johannes Toofsi, Eartu kr. Tegewas sõjaväes.

Johannes Leppan, Tegewas sõjaväes.

Anton Sirp, Saaremaal. Saatsamaal sõjavangis.

Eduard Suharow, alamobiv. Riisiperest. Tegewas sõjaväes.

Rudolf Weltmann, Schlußselburi kr. Tegewas sõjaväes. August Truus, Schlußselburi kr. Nustrias sõjavangis.

Johannes Riiütel, Saamatud. Luete sõjaväisjal.

Robert Andermann, Tallinnast, 9. sept. Saatsa wangi langenud.

Johannes Lindström, wabatohi Riitu w. Tegewas sõjaväes.

rammestanud liikmetele uut elu annaks. Sa saadab ühtepuhku tshumadanisi, mis mõnikümmeend samm meist illelendu tehes ja soopinda sügawalt puurides lõhlewad.

ümber. Näituselks lõpeb keiser Peeter Suure poolt 1727. aastal antud käskliri järgmiste sõnadega: „Alga kui need rändajad kaupmehed ja leiwakõpsetajad illemalkirjeldatud korralduse järele ei taha teha, siis politseimeistri kantsleilt ohwitserid määrata, kes erapooletult ja järelandmata nende järele walwaksid. Ja kui nende äronägemise järele mtiigile tulewad leiwad, saiad ja kringlid wähe kiiptatud wõi puuduliku kaaluga on, siis selle eest neid kaupmehi ja leiwategijad, kes selles süüdlased, peksta keppidega wõi kolmeharaliste piitsadega neil kohtadel, kus nad kauplewad, ja need pooltoored wõi wäheste kaaluga leiwad hospitalite heaks wõtta. Alga kui need ohwitserid peaks kauplejatele ilma põhjuseta tüli tegema, siis sellest politseimeistri kantsleis teatada, kes ilma ajawiilmata nendega seaduse järele peab tegema.“

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine 1916.a.peale wältab edasi.

Tellimise hind kättesaamisega aastas 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetusest ise ära wiies: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmub iga laupäew

Adressi muutmise eest 10 kop. ja wana adressi nummer teatada.

Toimetus ja tallus:

Tallinnas, Harju ja Riiütli uulitsa nurgal nr. 46/15, „Seaduse“ raamatukaupluses.

(Järgneb.)

Peeter Suur ja liiakasu wõtjad.

Aljaost leiame, et inimesed Wenemaal mitte esimest korda eraforralise tarbeainete kalliduse all ei kannata, mida wäe seljataguse „bashi-busukid“ ehk liiakasuwõtjad tekitanud. Kuid endisel ajal käidi niisuguste marodöridega ka waljult

Rallis rahu.

Ma elan teise torra peal, herra Põitpea aga kolmanda torra peal, just minu korteri peal. Sellel väljatamamata-matal isandal — tubat küljepisteid tal külge! — on kolm poisiõmpsitat. See ei ole — minu asi, ja ma poleks ialgi tähelepanemist tema järeltulera soo peale pööranud, kui neel jõmpsitad mulle hirmsat viina poleks walmistanud. Põigewarastemast hommitust lüüdi kõigehilisema sõni on herra Põitpea korteris päris pörgu lahti: wäikesed Põitpead jooksewad tubaasi mööda, trambiwad jalgega ja teewad minu pea kohal ülesarwamata müra. Niisugune asjade sejutord ei lastnud mind täielikus tões ja waimus mõtteid koondades töötada, ja ma otustasin herra Põitpea poole pöörduda palwega, et ta lubagi moodi selle korratuse lõpetata. Ma ilmusin tema juure ja mind wõeti ütlema lahkest wastu.

„Herra Põitpea,“ ütlesin ma temale, „ma tuln teie juure kõigelaandlikuma palwega: kas ei wõiks lubagi moodi teie poegade wallatust taljutada: nad ei lasse mind lordagi rahulikult töötada?“

„Gaste asi, mis ja teed!“ lausus Põitpea. „Wõib olla, eht meie kahele si saame lubagi hakkama: korter teie all, esimese torra peal, on praegu tühi. Siir on ainult kaksjada rubla minu omast kõrgem. Mätske omaltpoolt see wähe, ja ma koln sinna. Kirjanik peab oma rahu heats juba õhwril kandma.“

„Jah, aga see . . . kaksjada rubla! . . .“

„Muidugi,“ tõendas Põitpea, „kaksjada rubla — see on ilus summa, ma mõistan. Kuid, wõib olla, olete eht teie minu ettepanekuga nõus?“

Ma waatafin tema otsa, nagu härg punase rätiku peale waatab.

„Mina,“ jatkas Põitpea, „ei leia sugugi tarwiliku olemat pörandawaipasi osta, kuid teile oleks wäga kasulik, kui ma oma pörandad sammude pehmendamiseks nendega katasin. Mul on praegu juhtumisi teada, kuji saja rubla eest pooltosinat suurepäralisi waipasi wõiksin saada. Siis ei kostaks minu laste jooksmise müdin sugugi teie kõrwu.“

Esimese joonega näitas mulle isand Põitpea ettepanel weider ja pörrane olemat, kuid järelmõteldes pidin tema järelustega leppima: mitte tema jaoks ei ostaks ma neid waipasi, waid oma rahu heats, ja tema poolt ette pandud kombinatsiooni tõttu ei läheks minu rahu tõeate liiga kalliks maksma. Mis tähendawad sada rubla? Wäike jutustus, mille täielikus waituses kirjutan, katab korrapealt kõik tulud. Ma lugesin rahatõst kaksikümmeend wiierubla list wälja ja andsin herra Põitpeale.

Kaks päewa lätsid päris rahulikult mööda. Ei olnud kuulda wähematti müra, ei kostnud müdinat, mille all enenemalt minu lagi wärises. Adam ja Ewa ei wõinud paradists olles rohkem õnnelikud olla kui mina nüüd.

Wõib olla, et see minu poolt liialdatud wiisakuseks oli, kuid ma otustasin herra Põitpead minna waituse eest tänama, ja astusin tema tuppa. Kui suur oli aga minu imestus, kui nägin, et kõik pörandad katmata olid ja minigisugustest waipadest haifugi polnud.

„Koh!“ hüüdsin ma: „aga kus on waibad?“

„Ah jah, waibad! . . . Mäete, ma mõtlesin järele ja jätisin ostmata. Mis jaoks sada rubla maha wõjata? Lapsesed kiskutid nii kui nii warsti jalgega katki. Ja, digust delda, mis see teiesse puutus? Teid nüüd enam ei täilitata, ja asi nibi! Teie saja rubla eest ostin ma waipade asemel oma poistele wildist tuhwlid. Odaw ja hea, ja ka teie wõite rahulikult töötada.“

W. R.

Sarnajus. „Tere, tere — wäga hea meel teid näha. Teie olete wäga oma ema nägu. Meie olime suured sõbrad.“

„Jah, aga see oli minu wõdrasema!“

„Wõi nii! Niisugusel puhul on see weel enam imestuse-wäär!“

Meeleterawus.

Roda Roda.

Tuli lord keegi imam Ebu Jusufi juure, kellele Jumal rahulist puhkamist andtu, ja nõudis temalt ühe diguse-küstimuse lahendust.

Imam mõtles kaua järele ja seletas siis, et ta wastust ei tea anda.

„Kudas wõib sa siis riigikasast nii suurt palka saada, kui sa diguseasju ei tunne?“ küsis wõdras.

Ebu Jusuf wastas:

„Tea, oh wõdras, et riik mulle selle eest maksab, mis ma tea n. Pea's ta mulle selle eest maksma, mis ma ei tea, siis ei ulataks selleks ükski maapealne warandus.“

Keegi Persia shah oli wäga ägeda loomuga ja lastis paljud oma alamatest tühiste süütegude pärast ära hutada.

Kord tõi teener temale õhtutoitu lauale ja oli sealjuures nii ettewaatamata, et toidutilgakese shahi warrutale pillas. Shah waatas teenrile ainult otsa, ja see luges juba shahi wihajest näost oma surmaotsuse ära. Wiikitamata tahmas teener taldrekuult tassi, watas selle siu shahile kaela ja jooksis ise wälja.

Shah küsis mehe tagasi tuua ja ütles temale:

„Ma tean, et esimese tilga kogemata ja ilma tahtmata minu peale pillasid. Aga mis põhjus ajas sind, õnnetu, terwe tassi siu mulle kaela walama?“

„Kõrgus,“ wastas teener, „mul oli häbi, et minu isand, teda ma eluaeg ustawalt teeninud, mu ühe tilga pärast lastes ära tappa, ja suurendasin oma süüdi, et rahwas minu walitsetajat ei wõiks hirmsats ja ülekohtuseks nimetada.“

„Sinu julgus on su päästnud,“ ütles shah järelemõtel-des. „Sa jääd mu teenriks edasi.“

Kalif Mehdija juure, kes oma wennapoja Jeesid Mansuri jeltis istus, astus pime laulik Beshar Darir ja laulis kalifi kiituseks ühe laulu.

Kui laulik lõpetas, küsis temalt noor Jeesid:

„Kuule, wanamees, mis amet sul on?“

„Olen pärlite uuriija,“ wastas laulik.

Jeesid wihastas selle wõimatu wastuse üle, aga kalif andis pimedale laulitule rohkest raha, kuid wennapojale ütles ta:

„Kui sa näed, et mees pime ja wana on ning laulab, ja sa küsid temalt, mis ametit ta peab, siis on tal täis digus sulle nõnda wastata, kudas seda Beshar Darir tegi.“

Keegi Persia shah ei olnud oma westride korraldustega rahul, waid kurtis alati nende sifutuse üle.

„Isand,“ ütles lord tema kõige kõrgem nõuandja, „selle wastu tean mina nõu.“

„Ja see on?“

„Usna lihtne. Luba, et wõin lasta teha neli raudkiulu, mis igalüks sadatuhat kantari kaaluwad.“

„Inimene,“ hüüdis shah imestades, „mis tahad sa nii määratumate kiiludega teha?“

„Tahaksin maakera nendega igast küljest lõhki ajada ja teda teistki keerama sundida. Sest niikaua kui maakera endist wiiki ringi käib, jääwad ta inimised tema peal wilefatets ja sifutats.“

Kord tuli üks mees kalif Memnoni juure ja ütles:

„Kõrgus, mina olen arablane.“

„See pole sugugi ime,“ wastas kalif.

„Ja tahaksin Mekkasse minna.“

„Mina — tee on lai.“

„Aga mul puudub raha,“ ütles arablane.

„Koh, siis ei tarwitse sa seaduse järele mitte Mekkasse minna.“

„Aga, kõrgus, mina ei tulnud teie juure mitte usu seletuff kuulama, ma tuln raha paluma.“

Walitseja naeris ja kinkis mehele reisutulud.

Meie elupäevad

Kalif Mansur ajas wafir Nebiga maapealsete asjade kaduwuse üle juttu ja ütles muu seas:

„Kui ilus oleks maailm, kui surma ei oleks!“

„Aga, kõrgus, surm juft ongi maapealse elu kõige ilusam osa,“ wastas wafir. „Seft kuidas olekswad kõrgus muidu oma kõrge koha peale saanud?“

*

Püha Suleiman küsis lord sipelgalt, kui palju ta aastas toitu tarwitawat. Sipelgas wastas:

„Ihe nisutera.“

Püha Suleiman pani sipelga pudelisse ja andis tale nisutera kaasa. Kui ta aasta pärast pudelisse waatas, leidis ta sipelga terwelt ja tema kõrvalt poole nisutera.

„Miks ja nii kokkuhoidlik olid?“ küsis Suleiman.

„Sellepärast,“ wastas sipelgas: „Müüka kui ma Jumala armust elasin, tohtisin terve nisutera ära süüa. Kui ma inimeste kätte langesin, ei wõinud ma mitte loota, et mind õigel ajal meeles peetakse, ja sellepärast hoidsin ma poole oma warandusest teiseks aastaks alale.“

*

Nõõritegija jalutas üle turu ja pakkus nõõri müüa. Kaupmees pidas ta kinni ja hakkas temaga tingima. Nõõrid olla mädad, peened, halvaste keerutatud ja minna juba homme katki — laitis kaupmees seni kui hinna alla sai. Siis osis ta kauba odawaste ära ja wiis poodi. Kui ostja tuli, wõttis kaupmees nõõrid jälle wälja, ja nüüd ei jõudnud ta neid küllalt kiita: Nõõrid olla imehead, lanep kõwa kui kiwi, töö otse eeskujuline hea. Ja töepoolest määras ta nõõrid ostjale ruttu kaela.

Nifat ibu Salih, keda „heaks“ kutsuti ja kes kõik näinud, astus nüüd lähemale ja ütles:

„Rahju, et sinu pood nii wäike on ja inimene sinna sisse ei mahu! Kui palju kurjategijaid suudaksid ja ihe pä-

waga paremaks teha, seft et sa omas nõiapoes wiletsatest nõõrideft nii ruttu head oskad teha.“

*

Laew jäi laial merel äkki hirmsa maru kätte. Wood olid majakõrgused ja pildufid laewa kui laastuleft sja ning sinna. Reifjad olid hirmu täis. Kui maru kõige wihasemalt möllas, hüüdis keegi albanlane:

„Allah, päästa mu surmast! Ma tõotan mosheele nii pita küünla kinkida kui kõige kõrgem kirikutorn.“

„Animene, kuidas tahad sa niisuguse küünla illes seada?“ küfifid teised reifjad.

„Noh, oodake, kuni ära pääseme, siis wõin ju küünla ka liihema teha lasta,“ wastas albanlane.

*

Anede püüdja meister Berglem.

Pühad olid möödas. Mina pistsin omad näpud rahakotti ja need puutusid põhja. Ehmatasin, waatasin — aga kole oli sinna tähjujasse waadata. Mõtlesin, mis nüüd teha? Mis muud, kui wõlgniku juure minna ja osa wõlga kätte nuruda, mis mulle juba pühade eel oli kndlaste lubatud aga, mitmekordseft järelekäimisest hoolimata, ikka weel saamata oli. Sammusingi jälle meistri töötoa poole ja astusin kontori ukseft sisse. Töötoad olid tühjad, sellid pidasid wift pilemaid pühi, ainult õpipois oli paari wõõraga seal, ja nende jutust kuulsin, et ootawad ka meistrit ja tahawad wa kõlisemat. Minu lootus langes. Wõõraid tuleb juure. Wiimaks tuleb üks wõeras ja teretab mind kättpidi. Lunneme üksteist. „Tere!“ „Kudas pühad läksid ka?“ „Waikeft, mis nüüd suurt lõbu on, sõja aeg ja, pealegi, kuitwad asjad.“ „Jäin minagi ka pühade kärelast ilma“ wastas ta.

„No kuidas nüüd seda wõimalik saada oleks,“ kostsin ma.

Fusani sadam Koreas.

„Noh, andis lootust, tuli teine enne pihi meile ja ütles: „Mul on kõik lubad käes, anna nüüd kolmkümmend rubla, siis toon vedro wälja ja pühad saawad rõõmsad. Punnisin esite wastu ka, mõtlefin, mis ma terve wedroga teen. „Meie anname ju muist ära ja saame kasu“ tõendas ta. Naene andis nõu „et anna siis pealegi,“ ja andsingi. Nüüd olen kümme korda järel käinud, ei saa kätkest ega raha. Wiiskümmend rubla saan kõigest kuu eest palka, nüüd pettis sealt kolmkümmend ära, ja veel pühade eel, ela nüüd kahetümne rublaga, tui uue palga saamiseni. Pui, niifugune petis!“

„Oled siis tekkunud, sõber, nagu minagi. Seesamune meister rääkis mulle sedasama juttu Jaanipäewa eel, näitas pristami lubagi ette, terve wedro peale; noris minu käest 32 rubla wälja, sest seda minewat wedro maksma, ja et ma wa niri mehikene olen, mõtlefin, et saab waimu teritada, ja andsingi. Minu nähes saabeti üks punase mütsimees rohaga kuhugile. Dotasime paar tundi ja neelud hakkasid käima. Tuliqi warsti tagasi ja andis mõned kopikad meistri peosse; see tuli minu juure ja seletas: „Näe, mis hull tükk, raha wõetud wastu, aga enne pihi ei antawat enam wälja, kästud tulewa neljapäew järele tulla.“ Dotasime tulewa neljapäewani ja weel mitu neljapäewa aga waim jäi mul teritamata.“ — Kuulsin teiste käest, et meister olla ühe tuntud salamüüja pojaga, woorimehega seltsis sõitnud, kuna neil midagi trossas olnud, ju siis muist maha müüdi. Nii pihiab meister K. anesid. Ehk hoiatab see lookene mõnda uut ohwrit ja meister K. il jääb mõni aui pihidmata. Üks „aui.“

Digus kõigepealt. „Minule on digus peaasi! Seda nõuan ma kõigepealt.“

„Dige mul digufendudjat ja tegijat! . . Millal teie ka digust teete? . . Kolm kuud juba korteritüür maksmata, aga ije räägib digusest!“

„Näete, sellepärast ma just teile ei maksagi, et oma endiste majaperemeestega wõrdlemist ülekohut ei taha teha.“

„Kuidas seda mõista?“

„Usna lihtsalt: enne teid elasin ma neljas korteris ja ei maksnud ühelegi majaperemehele kopikatti. Kuidas ma siis nüüd teile maksan? Olets see diglane?“

Sirmus kättematmine. „Kas olete kuulnud, kuidas doktor K. käsi peaks käima, kes hiljuti Afrikasse sõitis?“

„Tema puhkab haige watsas, kellel ta seal kõhu-katarri parandas.“

Sedasama tõugu. „Mis lind see seal lendab? . . Kottas arwatawaste. . .“

„Mõnda jah, kõrgeausus. . . See on, dieti ütelda, sedasama tõugu, ainult pisem. . . warblane, tui lubate tähendada. . .“

Sambaarsti juures. Turba Jüri ja Kanarbiku Mats on kange hambawalu pärast linna tulnud. Istuwad hambaarsti toas ja lafewad filmad ringi käia. Ühe poleritud lauakese peal nurgas on klaastasti sees mitu rida kõiksugu kunst-hambaid.

„Anet dige!“ Imestob Turba Jüri. „Kust nad need hambad dige kõik wõtnud?“

„Kust? Tola. Käiwad kus kis'umist on — ja korjawad.“

Suuletoja ohkamine. „Ennemalt tellisid kaupmehed ometi laulusigi oma kaupade kiitmiseks ja asjade meelitamiseks, nüüd on aga ka see wäite fissetuleku allikas kinni: kõik kaubad ostetakse ilma kuulutuseta ära, ka need, mis kümme aastat juba wedelenud!“

Kus alles mees! Talitajad on jälle lord liisupoisja linna toonud. Tagasteel, fusla wagunis, hakkawad nad üksteid juhtumisi meelde tuletama ja igakõs oma walla poisja kiitma.

„Kus mina alles wiisin poisi linna,“ tähendab üks, „nagu sirgatsi härg teine. Ei olnud naabri kihelkondaski teist, kes tema maha oleks pannud.“

„No, minu mehe, Kasandu Wardi, wastu ta ikka ei saanud,“ waidleb teine talitaja wastu. „Tugew ja pill teine kui mänd. Teised liisupoisid olid tal kõik älast jaadid.“

„Kui pill ta siis dige oli?“

„Kruus jalga 9 tolli.“

„Kõigest! See pole weel midagi,“ tähendab kolmas talitaja. „Waat, mina wiisin mullu poisi, et igamees ei ulata otta waatamagi! Ta oli nii pill, et, kui omal pead sügaba tahtis, põlwili pidi lastma!“ — or.

Postiametniku mõttetarkus. Mehe naine, see on — kiri adressiga. Meiu — kiri ilma adressita. Wana piiga — äraunustatud kiri järelnõudmiseni.

Lapsed. „Jsa, mispärast on sul walged juuksed, aga mul — mustad?“

„Ah, jätta mind rahule! Mispärast ja mispärast. . . Kust mina seda tean. . . Mine küsi ema käest.“

Meie lapsed. Jsa: „Kui ma weel wäike poiss olin, ei waletanud ma ilma.“

P o e g : „Aga millal ja siis hakkasid?“

Matöö operaamat.

325 relgitawa pildiga. Sind lihtkõites 3 rbl., kõwas kõites 3 rbl. 50 kop. Üleilma kuulsa aedniku J. Böttneri aiatöö raamatute järele Väinemere maadel ja Wenemaa kaugeimates kubermangudes asuwate eestlaste jaoks kottu seatud.

Üleüldse on Matööoperaamat 3 esimest auhinda saanud (üks kuld auraha ja ühe suure hõbeda). Igale aiapidajale ja põllumehele tarwilik kästraamat.

Kes wõib . . .

Kes wõib mind hukka mõista?
Kui Madu Mats mu poolt.
Kes tohib wastu feista?
Kui tema kannab hooft.

Et tuhanded mu tasku
Nüüd jookswad korrage,
Eks selts mind lahti lastu
Kui nõus ma temaga.

Ma annan tale wiina,
Siis nõus ta minuga.
Ei süda mind siis piina,
Kui seltsi nõõrin ma.

Ma oskan hästi osta
Ja müüa ka fuga.
Ei see eest teegi kosta,
Et seltsi nõõrin ma.

Baar tuhat on ju taskus,
Mis olen nõõrin ma,
Ja wiin on õli-plastus,
Mis trimpan rahuga.

Kui selts nüüd kottu tuleb,
Ei feda karda ma,
Et ta mind lahti lafeb,
Ehk tohib laimata.

Sa oled ju üks petis,
Kes seltsi mokka aab,
Kõik raha sinu kottis
Ja pantrott seltsist saab.

Kuid esimees on waga
Ja nõus mul Madu Mats,
Ta on üks wiimne toga
Ja loll kui wäike lats.

Ma ta'ga teen, mis tahan,
Ta nõus on kõigega;
Kui raha omal kogun,
Ei feda tea ta.

Nüüd, armjad seltsilikkmed,
Te pange tähele, —
Eest poest on ainult riismed
Ja lett, weel järele.

Kuid teie filmad kinni,
Te midagi ei näe,
Ei lahti lastma sunni
Ma ennast tänapäe.

Johann Visran.

Armukade naisute.

„Ütle mulle, Paul, kui ma ka nii kukulin, ja nõnda lohe et päris
furnuks, ütke, ega ja siis nii ruttu teise naise wõtmise peale ei mõtleks?“
„Aga mis sul kõik pähe ei tule, Silda? Ma ei mõtlekski enam
naise wõtmise peale. Parema meelega wõtaksin omale juba üksteenija. . .“
„Üksteenija? Ja muidugi noore ja ilusa? See oleks weel hullem.
Eänu Jumalale! Ma olen nii rõõmus, et ei kukunud!“

Must maste.

Kolmanda pataljoni ohwitserid (neid oli ainult wiis:
neli roodu- ja üks pataljoni-ohwitser) tulid kottu oma ülema
kaewikuse, et wanaaasta õhtut pühitseda. See oli kõige
suurem ja mõnusam kaewil selles piirkonnas.

Siin wõis peaaegu piisti feista ja peasti, siin oli kottu-
pandaw raudahi, mis ärawõetud Austria kaewikust leitud.
Pataljoniülema käskjalad olid wahetpidamata puude
juurdeliskamisega ahju punaseks küttnud ja kaewikus oli nii
soe, et fireli wõis eest lahti wõtta.

Ehk küll tulifist rauast ja soojaks aetud rōsketest maa-
seintest nagu sauna wingu tuli ning lae aukudest suurte
sagedate piiratenä wett tillus, olid ometi kõik wäga rõõm-
jad, et wõisid pihha farnafes mõnufas ruumis wastu wõtta.

Kaewiku mõnufas andis end isekranis seeläbi tunda,
et wäljas hirmus tuist möllas, mis kaewikute peale kuiwa
terawat lund puistas; õõ oli nõnda pime, et kolme sammu
peale midagi näha ei wõinud.

Et ilm wäga ootamata pealetungimistele kohane oli,
siis kartsid ohwitserid õhtul, et kottutulek wõimata on; pea-
legi oli käst antud walwust suurendada kartuses, et auster-
lased meie pühapäewa meeelolu õõsifeks pealetungimiseks
tarwitawad.

Kuid pimedada tulekul kõwendasid nad harilikku luurajate
lastmist ja pildusid wahetpidamata walgustawaid rakettifid.

See oli kõige paremaks tunnismärgiks, et nad mitte ei
mõtle peale tungida, waid just meie kallalekippumist oota-
wad; ja sellepärast jäid kõik rahulifeks ja kogusid pataljoni
ülema juure.

Õgaford, kui käskjalg kaewikust wälja ronis, et uut

tuletäit puid tuua, küsis ülem temalt: „Noh, kas austerlane walgustab?“

Ja sai alati rahustawa wastuse: „Just nõnda, walgustab, kõrgeaustus!“

Suurepäraline õhtusõel Krakowi worstist, Hollandi juustust ja Wäike-Bene pekist, mis pannil ära praetud, oli lõppenud, ja nüüd jäid õhwitserid, tulise õhju ümber õgedel pikutades, emaleeritud kruusidest theed. See ei olnud lihtne thee, waid konjakiga, saladuskilust pudelist, mida pataljoniüleml juba ammu piduliku juhtumise jaoks alal hoidnud.

Leti pühade kohast juttu, tuletati meelde muidugi kodu ja endiate jõulupühade wastuwõtmisi õhwitseride klubis. . . Need meeletuletused näisid nii kauged ja nagu ei usutudki, et kord aeg oli, mil nad mitte siin ei elanud, waid mõnufates, puhtates tubades ja pühi wastuwõttid mitte „toredas“ kaewikus, waid heledalt walgustatud saalides ehitud naistehulga kessel, muusika helide saatel.

Kõik waiksid ja waatafid mõttes kuuma põlewasse õhju, ja igailks küsis endalt waikselt: „Kas saan ma veel tagasi?“

„Ja! Kas keegi meist tagasi saab?“ õhtas staabi kapten, kõitide mõtet kõwaste wäljaüteldes.

„Ei tea, kuidas teised, kuid mina saan tingimata,“ ütles ootamata indlalt leitnant Sch.

„O! Ei maha nõnda kõneleda!“ peatas teda ehmatavult wana pataljoniüleml. „Nõnda kõneleda, — tähendab saatust äritada. Ja saatust on nagu naisterahwas, kes ei jalli, et keegi oma õnnega tema juures kitleb.“

„Tean!“ ütles Sch. „kuid ma ei kitle, waid kõnelen nõnda sellepärast, et oma saatust tunnen.“

„Noh, waata rumalust! Kust see! Kuidas wõib oma saatust tunda?“ kõneldi ümberingi.

„Nõnda tean!“ kordas leitnant kangeaelselt.

„Kust siis?“ küsis pataljoniüleml tõsijelt.

„Niisama, oli üks ettekuulutus. . .“

„Noh! . . . ettekuulutus,“ laususid kõik korruga pettumult, „mingi kaardimoor!“

„Ei, mitte kaardimoor!“

„Kes siis? . . . jutustage!“

„Ei tahaks. . . Ma ei armasta sellest kõneleda. Naste ja wastil on seda meelde tuletada ja pealegi kardab, et mind ei usta, walelikult peetakse. . .“

„No-noh, isatene, kui kord olete alganud, siis jutustage!“ ajas pataljoniüleml peale.

„Praegu on kõige kohasem aeg „saladuskilude“ juttude jaoks,“ ütles wähe pilkawalt lipnik R. rahuaial tuntud advokat.

„Ei taha, ütlen ju et wastumeelt on meelde tuletada!“ ajas ilka veel Sch. wastu, kuid kõik käisid peale ja pataljoni üleml pakkus isegi peenet puhast konjakit, et kergem olets. See oli filmapaistew eesõigus ja ei wõinud leitnantiawat lemata jätta.

„Noh, kui juba peeker konjakit, siis olgu. . .“ andis ta järele.

Pataljoni üleml kallastalle oma käega peekri täis. Sch. hoidis teda kaua käes, oodetut lõbu ette maitstes, siis pööras ta peekri küljelt ja jäi pikkamisi tühjaks, kõhata, istus mõnufamine õlgile ja ütles: „Noh, herrad, kui tahate, siis jutustan teile seda imelikku ja metsikut juhtumist. . .“

Kõik jäid wait ja seabisid end kuulamisets walmis.

Oli waitne. Kuulbus ainult tuisu hookepa wihin, Austria luurajate harwad paugud ja tuule mühisew mäng jääks külmanud telgi riidega, mis ulsi kattis.

„See sindis walus“ . . . algas Sch. „Ma olin just tooli lõpetanud, ja ühes oma sõbraga Walodja T.—ga sõjaväkke astunud. Ühes me sõitsime, ühes me teenisime, elajimegi ühes, isegi ühes toas.“

Te teate — Waku on suur, elaw, rikas linn, igasuguseid lõbustusi on seal lõpmata; meie olime just ifeiseiwat elu alganud ja alles wäga noored, noh, — lasime end kaasa kistuda. . .

Polgu koosolekud, eraklubid, restoranid, kafeshantandid. . . Sarwa wiibisime õhtul kogus. . .

Mul on meeles, et kunagi jõulu aegu olime nõuts wõtnud kaupmeeste klubisse maskepidule minna. Ükki, just enne õhtut, hakkas T.—I pea walutama ja ta ei tahtnud tulla: „Mina hakkajin talle peale ajama (me käisime alati ja igalpool kahelisi), ütlesin: „Tühi asi. Jood klaasi wiina ja kõik on möödas.“ Kuid tema wastab: „Ei, ma ei wõi, tunnen, et see mööda ei lähe. Mine juba siia üksi, ma heidan magama.“

Mina aga ei tahtnud lasta maskepidu mööda minna; kaupmeeste klubis olid alati kõgehunitamad maskepidud, seal sai ilka mõnda neidu kinni püüda, nii siis otustasin üksi minna.“

„Tr, tr, tr.“ kuulbus telefoni hääl.

„Kõrgeaustus! Polguüleml nõuab telefoni juure!“ ütles telefoniametnik, kes wahapeal oli tuktunud, alles tõustes ja andis toru pataljoniülemlale. Sch. waitis.

Üleml pani toru kõrwa äärde.

„Kuulan, herra polguüleml. Mis? . . . Kõik on rahulik. . . Austerlaseid lasewad kogu aja rakettijä. . . Ja! Ja! . . . Kõik rahul.“

„Noh, jatkate, leitnant,“ pööras ta Sch. poole, kui ta toru uueste telefonisti lätte oli annud.

„Kuulan!“ ütles leitnant, kätt naljatades kõrwa äärde tõstes.

„Mii siis, ma jõuan klubisse. . . Seal on, nagu alati, lõbutsemine täies hooes, tants, niisugune maskete hull, et läbi ei pääse, ja jõdgihaalis muidugi joomine, schampanja woorab idena. . .“

Ma uitasin hulga seas ja hakkajin ümber waatama. . . Ükki paistis mulle silmi maske mustas dominos, nagu musta pitsiga kaetud.

Ta läks minuist mööda ja mule näis, et ta wäljakutsuwalt mu peale waatas. Silmad olid mustad, läikivad. Mina talle järele. . .

Kaunis kaua tuli taga ajada. Waatab minu peale, walgutab silmi ja kaob jälle hulga sekka, nagu tahaks nohkida.

Wimaks püüdjini ta kinni, noh, alustasin alalast maskepidu juttu. . . Ta wastab terawmeelselt, leidlikult. . . Tal oli ilus madal rinnahääl, niisugune sametine. . .

Hakkajin teda waatlema: kätt imelised — just kui põletaks, näo oval, mis waewalt pitside alt paistis, näis õru, mahe-pruun, käded piinlikult puhtad, kallide sõrmustega.

Ta wõttis wäga heatahtlikult kõik mu komplimentid ja naljatamad poolawaldused wastu ja sihtis minuga awalikult. Ihtlasti rääkis ta nii peenelt ja ilusalt, et temas tergeste wõis hea jeltakonna inimest ära tunda.

Sellest oli sarnajele rohelistele alamleitnantile, nagu mina tol korral olin, küllalt pea taotamisets. Kahe tunni pärast juplesin juba kõrwuni armastuse wõrgus ja kujutasin endale teda peaaegu „puhastwerd printsessina.“

Ma pakkusin talle õhtusõöki, kuid ta sai koguni haawatud ja ütles, et ta jün kunagi ei jöö; aga ta lahuda warsti pidult seft et ta masket ei tahtwat ära wõtta, ja kui ma teda saatwat, olemat ta wäga tänulik. Mina muidugi roomafin ta ees: seefugune õnn j. n. e.

Tulime klubist wälja. Tõid sõinis ette. Walus, kui eht teate, on woorimehed üleüldse wäga head. Kuid seeford panin ma tähele, et tõid ja hobused juba ifeäranis head olid.

Kui woorimees, siis oli see kõige parematest, kuid ennem wõidid need oma hobused olla, arwajin ma ja see asjaolu lihas veel tuld juure.

Me istusime ja sõitsime. Pimedas tõllas julgesin ma enne kätt juubelda ja wiimaks kaelakest. . . Naht oli igalpool õru, tuum, sametine. . . Ma sain täieste meeletuks, kuid tema naerab taja, äsitaawalt. . .

Me sõitsime wäga ruttu ja, nagu mulle näis, wäga kaugale; mina muidugi ei pannud teed tähelegi. Wiimaks peatas tõid. Mu maske ütles: „Siin!“ ja hüppab tõllast wälja. Mina muidugi järgi, wõtan kae alt kinni. . . Läheme mingisugusest wõdesarnasest jalgukest sisse, kõrwal jamašugune suur wäraw, kaugemal kivist sein; mulle walgatas meelde: mingi sinmatagune suwimaja.

Jõudsi me ühest sisse, pimedus, mingisugused pöösad, puud, jalge all rohi . . . Parajaste, kui sisse astusime, jooksis mul külma värin üle keha ja mind valdas hirm! Kogu nõidus kadus ja tundsin, et hirm mind peaaegu värisema pani. Järsku tuli mul meelde, et ma ju Batus olen, linnas kus igapäev juhtuvad tapmised, röövimised, inimeste äravõimised raha väljapressimise otstarbel, ja mul ei ole iegi revolvrivärel kaasa . . . Ma küsin ebatavaliselt hääl: „Kuidas, kas on laugele minna?“ Ta vastab: „Ei ole!“ Ja mulle tundub ta häälis midagi uut, teravat ja karmi, ja ma aiman, et ta mu lätt lõvaste kinni hoiab . . . Hirm valdas mind ikka rohkem.

Lähem vastu tahtmist, vähendan sammude, ümberringi puud ja korraga näen enda ees mingisuguse väikse wälge maja — nagu väike palmemaja, furnutammer, kuid igatahes mitte elumaja ega suwimaja . . .

Nüüd ei kannatanud ma enam wälja, tõmbasin järsku käe ära, jäin seisma, ja küsisin: „Mis see on, kas sinna?“ Ta vastab: „Ja, sinna.“ „No, ei!“ ütlen, „ma ei lähe!“ Ja tema hüüab äkki koguni uuel, mulle tundmata lähisewal hääl: „Ei! Sa pead tulema!“

Kui ta siis mind äest kinni haaras, tundsin selgeste, et see enam väike sametine naise käsi ei olnud, waid suur, kuuw, soeneline . . . wana naisterahwa wõi mehe oma.

Mind valdas seesugune koledupe tunne et mu juuksed peas piisti tõusid . . . Kiskusin kõigest wäest, jõudsin wae-walt käe ära tõmmata, ja pistan kõigest jõust tagasi jooksma . . .

Kuulen, tema jookseb järgi ja tambib jalga-dega . . . just nagu soldat.

Lendasin mis hull . . . Jõuan jalgukse juure . . . Bats — kinni! Tormasin wärawa juure — samuti! . . . Seitlesin ääretus hirmus: — nüüd, nüüd jõuab ta järele! Ei mäleta enam, kuidas võre mööda üles ronisin, ja kargasin üle aia.

Waewalt olin üle jõudnud, kui kuulsin teda aia äärde jõudwat ja kinnuwat mingil lähisewal hääl, mis mehe wõi pordunaise häälle sarnane: „Ha! Urwad, et ära oled läinud! Ei, tuled tagasi! Homme kell 8 õhtul uäed mind linna teatri juures ja tuled uueste sija!“

Mina ei kuulanudki enam teda, waid jooksin uulitsat mööda edasi . . . Kunagi, kogu sõja aegu, ei mingisuguse tuleandmise eest ei ole ma nii ruttu jooksnud, kui siis.

Jooksen, kõik uulitsad tühjad, mulle tundmatad, ümberringi ainult aiad, ei ainuühtegi elumaja, ei elawat hinge . . . Weel enam valdas mind hirm, weel kiremine hakkas jooksma.

Jooksin, jooksin ja jõudsin wiimaks esimese linnawahi juure, mäletan, röömustasin tema kui lihase isja üle ja siis hakkasin jälle toibuma. Küsisin: „Mis uulits see on?“ See kostis ja waatas mulle wäga imelikult otsa, wist äggin ma kole wälja . . .

Noh, hakkasin siis wiimaks oma seisukorrale aru saama ja läksin kodu; mind valdas seesugune hirmus nõrkus, et waewalt pärale jõudsin . . .

Juba koitis, kui ma tuppä läksin ja otse, riietes, tormasin woodispe, kuna ma teel tooli ümber lihtlastin.

Wolodja magas, ärkas kolina peale üles ja küsis: „Mis sul on, Sascha, kas joobnud oled?“ „Mis, pagana päralt, joobnud!“ ütlen mina ja ise ei saa hinge tagasi . . . Wiimaks, kui olin puhunud, jutustasin talle kõik, nagu oli. Ja tema naerab mu üle. „Oh,“ ütles ta, „loll! Lõid kartma! Teotastid ohwitseri seisust . . . Jooksid naisterahwa eest pakku! . . .“

Mina end kaitsma.

„Dleksid ise katsumud!“

„Ma katsum!“ ütles ta. „Waat, lähme homme õhtul teatrihoone juure, ja kui ta seal on, näitab sa mulle teda, ja ma lähen temaga, ning ei jookse ära, kuhu ta mind ka wiib!“

Ma olin hirmus wäsinud, kuid ei saanud uinuda, ja hommikul läksime mu sõsaste juhtumiste paika otsima . . . Teed selle risttee juurde, mis ma linnawahiga kokku sain, mäletasin wäga hästi, aga edasi oli kõik tume.

Kaua käisime ja eksisime seal tagajärjeta, wiimaks jõudsi me koguni linna taha; ma näen kiwist aeda, wõre-dega wärawaid, jalgust . . . just sedafama . . . Lähme juure,

Türk: „Aga ma, Willu, olen üsna röömus, et wene-lased Erferumi ära wõtsid.“

Willu: „Imestan, mis seal siis röömustada?“

Türk: „Waat, saamad maigu suhu ja wõtawad Berliini tah ära!“

waatame . . . wäraw ja jalgust lukus, riivid, suured wä-nad, roostetanud lutud, näha, et neid kümnete aastate jooksul ei ole lahti tehtud, ja seina taga mingisugune mahajäetud, ära kahtmata surnuaed.

Käisime möödaminejatelt ja meile seletati, et see wana Armenia surnuaed olewat. Mahajäetud surnuaed, kuhu enam ammu kedagi ei maetud.

„Misugune pagana lugu!“ ütlen ma. „Kui ta elaw naisterahwas oli, siis ometi niisugune, kes dösel mahajäetud surnuaeda ei kartnud minna . . . asi ei ole igatahes korras . . . Ma ei anna sul nõu temaga minna . . .“

Kuidas ma ka peale ajasin, tema jäi oma otsuse juure: „Lähem ja lähem!“

Ta oli wäga kangelasne ja äge.

Ma ei tahtnud minna talle oma musta maslet näitama, aga kui õhtu kell 8 ligi hakkas jõudma, tunnen, et ei saa minemata olla, nagu tõukats mind keegi minema, nagu tõmbats älast:

„Mine ja mine!“

Ja L. ajab ka peale: „Lähme!“

Läksime.

Seel ütlen talle: „Sina lähed tema juure, mina tulen järgi ja panen tähele, mis silmnib.“ Ta vastab: „Noh, seda wõib.“

Nii siis leppisime.

Jõudsi me teatrihoone juure, käisime üks, kaks korda edas-tagasi, äkki näen: tuleb väike sale naisterahwas mustas riietes.

„Tema!“

Mul jooksis silmawärin üle keha, hing jäi kinni, ja seisn nagu naelutatud kõnniteel . . . Ta läks mööda, hetkis pilgu meie peale, ja iegi õige tiheda loori alt wälkusid silmad . . .

Wolodja küsis: „Tema? Kurat, mis ilus!“

Minul ei liigu keel, waewalt saan peaga nokutada: „Muidugi tema!“

Wolodja talle lohe järele . . .

Kui ma enda üle wõitu saanud, näen, Wolodja on talle juba järele jõudnud ja nad lähewad ühes üle platsi, nii umbes sada samm minu eemal . . . Mina selle järele, waatan: nad jõudsid nurga juure ja istuwad tõlda . . . Tõld ja hobused needfamad, ma tundsin nad ära . . .

Türklasted hädas kui mustlasted mädas.

Ma hakkasin neile järele jooksuma, jooksen ja hüüan: „Woorimees!“ Ja just kui jonna pärast, ühtki woorimeest ei ole ümberringi . . .

Kuni ma heitlesin, hüüdsin, — oli täis kadunud . . . Jooksin kodu, wõtsin rewolwri ja teenri.

Wõtsime woorimehe, sõitsime Armenia suruajale . . . Jõudsin siia, wäraw endiselt kinni, pime, waike, ühtki hinge ei ole . . .

Hakkasin hüüdma, E. — d kutsuma, keegi ei kosta. Ratsune üle aia ronida, kuid see oli nii kõrge ja libe, et kudagi üle ei saa . . . Dotasime, ootasime, metsit on ju kogu õõ suruajale juures wahi pidada; wõib olla, et nad siia ei tulnudki, wõib olla et E. juba kodu istub . . .

Jõudsin koju, — Wolodjat ei ole . . . Reskõõ — ikka ei ole. Kell 2 — ei ole, 3 — ei ole!

Oh, toleda õõ elasin siis üle! Seejagust piinarikast õõd pole wäerinnalgi olnud.

Witmaks, juba toidu ajal, tuleb Wolodja, turnatud, hirmus, näos weretilkagi, filmad hullumeelsed . . . Tuli ja heitis otse woodisje, peitis näo padja sisse.

Lamab ja waike.

Mina tema juure: „Wolodja! Noh, mis on? Mis on?“

Ta kostab tumedalt:

„Ara küsi! Ma ei wõi midagi jutustada!“

Mina ei jäta muudugi järele:

„Noh, Jumal sinuga: Kuidas sa siis ei wõi? Ütle siis wähemalt kas teada said, kes ta oli?“

Ta kargas äkki üles, istus woodi ääre peale ja waatas mu otse täieste hullu pilguga:

„Kes ta on? Tahad sa teada? Surm! . . . See ta on!“

Ta hüüdis seda kudagi metsikult, kukkus jälle näoga patjadesse ja pomises:

„Ja tea, tuleb sõda, mina saan surma, aga sina jääb elusse . . .“ Ja jäi wait ja waike, nagu surmu, ei wasta ühegi küsimuse peale.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkeste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дозв. воен. цензурою.

Wastutaw toimetaja Jakob Jaason.

Wäljaandja J. Muni.

M. Schiffer'i trükk, Tallinnas

Ma näen, inimene on segane, jäffin ta rahule.

Wõtlen — las kogub ennast.

Mii lamas ta õõ ja päema, nagu surmu.

Witmaks, kui ta ärtas, hakkasin jälle peale ajama:

„No jutusta, mis sulle juhtus? . . .“

Tema kostis karedalt ja kindlalt

„Ara küsi! Ma ei wõi midagi jutustada. Saad aru? Ei wõi! . . . Tahaksin, kuid ei saa! Mind on keelatud! See ei seis mu wõimuses . . . Ara aja peale, ära piina mind! . . .“

Sa nõnda siis, kui palju mina ka küsisin, ta ei ütelnud midagi, ainult kinnitas: „Ara küsi. Ma ei wõi, ei wõi midagi jutustada! . . .“

Seft saadil jäi ta niisuguseks karedaks, waitiwaks, kinniseks, nagu uuriks ta kogu aja ipeennast, ja sõitis warsti minu juurest ära oma korterisse . . . Siis tuln ma meie polku ja . . .“

„Eis . . . Pum — tü! . . .“ hulus äkki, koguni ootamata sbrapnell, mis kaewiku tõrwal lõhkes.

Kõit kargasid üles.

„Mis see on?“ küsis imestanud pataljoni ülem.

„Eis . . . Pum — tü!“ hulus teine, siis kolmas . . .

„Mis kurat see on!“ wandus Sch.

Kusagil kangel prakfusid püsifid.

Telefon piirises äritatult: Trr, trr, trr, trr!“

Esimehe pataljon teatab, et austerlased neile peale tungiwad!“ karjus telefoniametnik.

„Säh sulle!“ ütles pataljonile, küsi laotades.

„No siis, saksad, ruttu lohtadele! . . . Aratage mehi. Saatte kohe luuramisetalgad wälja! . . .“

Dhwiitserid ronifid kireste kaewikust, teel sineli nõõpfi kinni pannes. Tuisk möllas endiselt ja pani filmad kinni. Midagi ei olnud näha peale walwaka, liikuma tumeduse.

Barcmal pool, esimese pataljoni kawikus, prakfusid püsifpaugud ja lähinesid laineedes.

Wilkusid punased lumad ja kaewiku kohal lõhkes uus sbrapnell.

„Oho! Austerlased mõtlewad meie nähtawaste peale tungida!“ üt Sch, waewaga kinnitufsanud kaewikut möõda edasi min . . .

„No, ja mis E. — st sai?“ küsis R., kui ta järele oli jõudnud. „Ma on temaga juhtunud? Kas e tekuulutus on täide läinud?“

„Noh E. . . . Sai esimeses lahingus surma!“ heitis leitnant käega ja kad s pimedusesse.

Naistehaigused

Haiguste kirjeldused, juhatused ja täielikud arstirohud haiguste rawitsemiseks; naisterahwa suguelu ja waluta sünnitamine. Piltidega. Hind 1.50 kop. Teaduse kirjastus Sjarju ja Riitli uulitsa nurgal 46/15.

Toimetusele saadetud raamatud:

Nasta 1916. „Mõtte“ kirjastusel iga aasta ilmuw album-käsiiraamat-kalender V. 48+48+16+40+16 lehel. Hind 75 kop., kõwas köites 1 rbl.